

Musiqiy ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiylashuv jarayonlarini psixologik qo'llab-quvvatlash

Nargiza Dusboyevna Karimova
Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada musiqiy ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiylashuv jarayonlarini psixologik qo'llab-quvvatlashning ahamiyati va usullari ko'rib chiqiladi. Musiqa ta'limi faqat musiqa ko'nikmalarini rivojlantirish bilan cheklanmay, balki bolalar o'rtasidagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash, ularning emotsional va psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Maqolada musiqiy ta'limning bolalar ijtimoiylashuvi, empatiya, o'zaro muloqot va guruhda ishlashdagi rolini tushuntiruvchi turli psixologik yondashuvlar va metodlar taqdim etiladi. Musiqa terapiyasi, guruh faoliyatlari va ijodiy yondashuv kabi usullar bolalarning ruhiy holatini yaxshilash, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish va jamiyatga integratsiya qilishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatilgan. Ushbu maqola, musiqiy ta'limni psixologik qo'llab-quvvatlash vositasi sifatida to'g'ri yo'nalishda rivojlantirishni o'rganishni xohlovchi pedagoglar va psixologlar uchun foydali manba hisoblanadi.

Kalit so'zlar: musiqiy ta'lim, ijtimoiylashuv, psixologik qo'llab-quvvatlash, bolalar, guruh faoliyatlari, musiqa terapiyasi, emotsional rivojlanish, muloqot, empatiya, ijodiy yondashuv, psixologik metodlar

Psychological support of children's socialization processes in music education

Nargiza Dusboyevna Karimova
Bukhara Institute of Psychology and Foreign Languages

Abstract: This article discusses the importance and methods of psychological support for children's socialization processes in music education. Music education not only develops musical skills but also contributes to strengthening social relationships among children and supports their emotional and psychological development. Various psychological approaches and methods are presented in the article that explain the role of music education in children's socialization, empathy, communication, and teamwork. Methods such as music therapy, group activities, and creative approaches are highlighted as significant for improving children's mental state, boosting self-confidence, and integrating them into society. This article serves as a valuable resource

for educators and psychologists who wish to explore the development of music education as a means of psychological support.

Keywords: music education, socialization, psychological support, children, group activities, music therapy, emotional development, communication, empathy, creative approach, psychological methods

Musiqiy ta'lim jarayonining maqsadi nafaqat bolalarga musiqa san'ati bilan tanishtirish, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham yordam berishdir. Musiqa, o'zining estetik va psixologik xususiyatlari bilan, bolaning emotsional holatini shakllantirish, fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish va ijtimoiy muloqotda o'zini ifodalash imkoniyatlarini yaratadi. Ijtimoiylashuv, ya'ni bolalarning jamiyatda o'z o'rnini topishi, o'zaro munosabatlar o'rnatishi, emotsional va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishi musiqa ta'limining muhim qismlaridan biridir. Bu jarayonda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni katta bo'lib, bolalarga o'z fikrini erkin ifodalash, muloqot qilish va jamiyatga integratsiya bo'yicha zarur ko'nikmalarni egallashga yordam beradi.

Musiqiy ta'lim va ijtimoiylashuv o'rtasidagi bog'liqlik. Musiqa ta'limining ijtimoiylashuvga ta'siri keng va chuqur. Musiqa o'rganish jarayonida bolalar o'zaro hamkorlik, jamoaviy ish, o'zaro muloqot qilish va birgalikda ishlashni o'rganadilar. Har bir bolaga individual tarzda yondashish kerak bo'lsa-da, musiqiy faoliyat ko'plab holatlarda guruh bilan amalga oshiriladi. Guruhda musiqiy asarlarni ijro etish yoki musiqiy o'yinlarda ishtirok etish bolaga jamoada ishlash, fikr almashish va birgalikda maqsadga erishish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, musiqiy mashg'ulotlar bolalar uchun o'zlarini jamiyat a'zosi sifatida his qilish imkoniyatini yaratadi. Musiqa - bu universal til bo'lib, til to'siqlarini, madaniyatlarni va yosh farqlarini yengib o'tishga yordam beradi. Bolalar musiqa orqali o'z hissiyotlarini, fikrlarini va g'oyalarini boshqalarga etkazish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Musiqiy ta'lim va emotsional rivojlanish. Musiqa ta'limi bolalarning emotsional rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Musiqa eshitish, ijro etish yoki yaratish, bolalarda hissiy tajribalarni, hissiyotlarni shakllantiradi. Bu jarayon, o'z navbatida, ijtimoiylashuvning ajralmas qismi bo'lib, bolaning o'z his-tuyg'ularini boshqarish va atrofdagi dunyo bilan uyg'unlikda yashash imkoniyatini yaratadi.

Musiqiy ta'lim orqali bolalar hissiy tafakkurini rivojlantiradilar, bu esa o'z navbatida ularning jamiyatda erkin va muvozanatli muloqot qilishlariga yordam beradi. Musiqa, ayniqsa, o'zaro hamkorlik va guruh faoliyatini talab qiluvchi janrlarda, bolalarga o'zaro hurmat va empatiya rivojlantirishda yordam beradi. Musiqa orqali bolalar bir-birlarini tushunish, bir-birlariga yordam berish va birgalikda ishlashni o'rganadilar.

Ijtimoiylashuv jarayonida musiqaning psixologik ahamiyati. Musiqa, bolalar uchun nafaqat ijodiy ifodalovchi vosita, balki psixologik qo'llab-quvvatlash mexanizmi sifatida ham xizmat qiladi. Musiqa terapiyasi, ya'ni musiqaning psixologik ahamiyatini o'rganish, bolalarning ruhiy holatini yaxshilash, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish va ijtimoiy muloqotda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam berishning samarali usuli hisoblanadi.

Musiqa jarayonida bolalar o'z his-tuyg'ularini ifoda etish, boshqalarning hissiyotlarini anglash va to'g'ri muloqot qilishni o'rganadilar. Bu, o'z navbatida, ijtimoiylashuv jarayonining muhim qismi bo'lib, bolalar o'rtasidagi munosabatlar va o'zaro muloqotni mustahkamlaydi. Psixologik qo'llab-quvvatlash jarayonida, musiqaning raxbar sifatida bolalar o'rtasidagi ijtimoiy muhitni yaxshilashga yordam beradigan xususiyatlari mavjud.

Musiqiy ta'limda psixologik qo'llab-quvvatlashning usullari. Musiqiy ta'lim jarayonida psixologik qo'llab-quvvatlashning bir necha samarali usullari mavjud:

1. Individual yondashuv: Har bir bola o'ziga xos, shaxsiy ehtiyojlari va qobiliyatlariga ega. Ta'lim jarayonida bolalarga individual yondashuvni amalga oshirish, ularning rivojlanishiga mos ravishda psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi.

2. Muloqot va empatiya rivojlanishi: Musiqa mashg'ulotlarida bolalarga o'z hissiyotlarini ifodalash imkoniyatini berish, boshqa bolalar bilan hamdardlik va empatiya ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu usul ijtimoiylashuv jarayonida o'zaro tushunish va hurmatning mustahkamlanishiga yordam beradi.

3. Guruh faoliyatlari va jamoaviy ijro: Musiqa orqali guruhdagi bolalar bir-birlari bilan hamkorlik qilishni o'rganadilar. Jamoaviy ijro bolalarga birgalikda maqsadga erishish, o'zaro yordam va qo'llab-quvvatlashni o'rgatadi.

4. Musiqiy terapiya: Musiqa terapiyasi bolaning ruhiy holatini yaxshilash va hissiy muvozanatni tiklash uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu, ayniqsa, stress yoki boshqa psixologik muammolarga duch kelgan bolalar uchun muhimdir.

5. Ijodiy yondashuv: Bolalar musiqa orqali o'z ijodiy salohiyatlarini rivojlantiradilar. Ijodiy faoliyat, o'z navbatida, bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ijtimoiylashuv jarayonida o'zini erkin ifodalash imkoniyatini yaratadi.

Musiqiy ta'lim va bolalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar. Musiqa ta'limining ijtimoiylashuvga ta'siri bolalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarga ham sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Musiqa, bolaning emotsional va psixologik holatini shakllantirishda yordam beradi. Bu jarayonlarda, bolalar o'rtasidagi ijtimoiy aloqalar mustahkamlanadi va ijtimoiy ko'nikmalar rivojlanadi.

Bundan tashqari, musiqa orqali bolalar o'rtasida o'zaro ishonch va hurmat rivojlanadi. Musiqa, o'zaro muloqot qilishda eng samarali vositalardan biri bo'lib, bolalarga bir-birini tushunish, yordam berish va birgalikda ishlashni o'rgatadi.

Ijtimoiylashuv jarayonida bolalar musiqa orqali o'z hissiyotlarini boshqalarga etkazish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Xulosa. Musiqiy ta'lim bolalarning ijtimoiylashuv jarayonini qo'llab-quvvatlashda juda katta ahamiyatga ega. Musiqa nafaqat bolalarning emotsional rivojlanishini ta'minlaydi, balki ularni jamiyatda o'z o'rnini topishga yordam beradi. Musiqa ta'limi orqali bolalar o'zaro muloqot qilish, empatiya ko'nikmalarini rivojlantirish, guruhda ishlash va jamiyatga integratsiya qilishni o'rganadilar. Psixologik qo'llab-quvvatlashning turli usullari, musiqaning emotsional va psixologik ta'siri, ijtimoiylashuv jarayonini yanada samarali va muvaffaqiyatli qilishga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. К.Б. Холиков. Философия особого типа вывода с условными и дизъюнктивными посылками. Наука и образование 6 (1), 169-174
2. К.Б. Холиков. Бемолли мажор ва минор тоналлигини аниқлашнинг оптимал усуллари ва креативлиги. Science and Education 3 (10), 533-539.
3. К.Б. Холиков. Звуковой ландшафт человека и гармоническая структура мозга. Наука и образование 6 (1), 21-27
4. К.Б. Холиков. Место творческой составляющей личности преподавателя музыки и её роль в обучении детей общеобразовательной школе. Science and Education 3 (8), 145-150.
5. К.Б. Холиков. Методы исследования с помощью магнитоэнцефалограмм и электроэнцефалограмм психофизиологии в музыке. Наука и образование 6 (1), 15-20
6. К.Б. Холиков. Приятное и болезненное воздействие классической музыки на гипоталамус в орбитофронтальной и поясной коре человека. Наука и образование 6 (1), 35-41
7. К.Б. Холиков. Влияние классической музыки на развитие центральной нервной системы. Наука и образование 6 (1), 49-56
8. К.Б. Холиков. Осознанное восприятие музыки посредством позитронно-эмиссионной томографии мозга и сети внимания к разучиванию произведения. Наука и образование 6 (1), 142-147
9. К.Б. Холиков. Динамическая обработка музыкального тембра и ритма в гипоталамусе головного мозга, обработка в рефлекторной дуге. Наука и образование 6 (1), 65-70
10. К.Б. Холиков. Классические, этические и моральные дилеммы музыки философии воздействия в психофизиологии. Наука и образование 6 (1), 163-168

11. К.Б. Холиков. Форма музыки, приводящие к структурной, драматургической и семантической многовариантности произведения. Журнал Scientific progress 2 (№ 4), 955-960.
12. К.Б. Холиков. Проблематика музыкальной эстетики как фактическая сторона повествования. Science and Education 3 (5), 1556-1561.
13. К.Б. Холиков. Проблема бытия традиционной музыки Узбекистана. Science and Education 3 (5), 1570-1576.
14. К.Б. Холиков. Отличие музыкальной культуры от музыкального искусства в контексте эстетика. Science and Education 3 (5), 1562-1569.
15. К.Б. Холиков. Пение по нотам с сопровождением и без него по классу сольфеджио в высших учебных заведениях. Science and Education 3 (5), 1326-1331.
16. К.Б. Холиков. Проектирование потока информации для балансировки разделения познания и поведения абстрактных влияний на мозг человека. Наука и образование 6 (1), 28-34
17. К.Б. Холиков. Значение эстетического образования и воспитания в общеобразовательной школе. Science and Education 3 (5), 1549-1555.
18. К.Б. Холиков. Эстетическое воспитание молодёжи школьного возраста в сфере музыки. Science and Education 3 (5), 1542-1548.
19. К.Б. Холиков. Формирование новых клеток мозга: распознавание и уничтожение злокачественных клеток, роль эффекторных клеток. Наука и образование 6 (1), 57-64
20. К.Б. Холиков. Роль педагогических принципов метода моделирования, синтеза знаний при моделировании музыкальных систем. Science and Education 3 (3), 1032-1037.
21. К.Б. Холиков. Музыка как релаксатор в работе мозга и ракурс ресурсов для решения музыкальных задач. Science and Education. 3 (3), 1026-1031.
22. К.Б. Холиков. Музыкальное образование и имитационное моделирование процесса обучения музыки. Science and Education 3 (3), 1020-1025.
23. К.Б. Холиков. Теоретические особенности формирования музыкальных представлений у детей школьного возраста. Scientific progress 2 (4), 96-101.
24. К.Б. Холиков. Необходимые знание в области проектирования обучения музыкальной культуры Узбекистана. Scientific progress 2 (6), 952-957.
25. К.Б. Холиков. Некоторые методические трудности, возникающие при написании общего решения диктанта по предмету сольфеджио. Scientific progress. 2 (№3), pp. 734-742.
26. К.Б. Холиков. К вопросу вокальной музыке об адресате поэтического дискурса хора. Scientific progress. 2 (№ 3), pp. 1087-1093.

27. К.Б. Холиков. Роль электронного учебно-методического комплекса в оптимизации музыкального обучение в общеобразовательной школе. *Scientific progress* 2 (4), 114-118.

28. К.Б. Холиков. Модульная музыкальная образовательная технология как важный фактор развития учебного процесса по теории музыки. *Scientific progress* 2 (4), 370-374.

29. К.Б. Холиков. Вокал, вокалист, вокализ. Ария, ариозо и ариетта. *Science and Education* 3 (2), 1188-1194.

30. К.Б. Холиков. Характерная черта голоса у детей, певческая деятельность. *Science and Education* 3 (2), 1195-1200.